

Szerkesztőségi iroda:

Rimaszombat, Rimasor 25. sz. a. — Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmertetlen levelek nem fogadtatnak el,

Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R.-szombat, Losonezi-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetés-, nyiltér- és felszólamlások.

Hirdetési díj:

Egy négy hasábos petítor térfogata 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után . . . 30 kr.

Nyiltér:

Egy sor 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont” kiadó-hivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönben minden hazai postahivatal. Az előfizetéseket legcélszerűbben postautalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csupán a kiadó-hivatal veszi fel.

A gazdakörök hivatása téiben.

A nap éltető sugara mindinkább gyengülnek; a nappalok rövidebbekké lesznek; az erdő, mező megnéptelenül; a szántó-vető dala nem hallatszik többé, mert a mezei munka végetért — s a természet aludni készül, hogy új erőt gyűjtsön a jövő évi termés előállítására. A gazda, — kit földjén, rétjén munkában talált a kelő nap sugara s rajta pihent meg mielőtt leszállt, — csendes lakába vonul, hogy háziállatainak gondozásában töltsen el a tél unalmas napjait.

S miért ezek unalmasak? Azért, mert különösen falu helyeken s ott, hol valamelyik háziipar még meghonosodva s rendszeresen üzembevéve nincs — bármily rövidke legyenek is a téli napok — nem elégségesek a házkörüli teendők azoknak élvezetdus és hasznos eltöltésére. Az unalom pedig a legrosszabb tanácsadó, mely már nem egy embert csábított le a becsület és erény útjáról, a bűnnek fertőjébe s nem egy család szájából vette ki az utolsó falat kenyert s adta kezébe a koldusbotot, ott keresvén a gazda unaloműző szórakozást, hol nemesebb hiányában talált. t. i. a csapszék bűzhődt légkörében.

És miért népesebb ez téiben, mint bármely más időszakban? Pusztán azért mert különösen a férfiak, — kiknek kezében nyáron át nap-nap után csak úgy ég a munka: gyógyszer keresnek a tél napjaiban az unalom ellen, mert nincs nekik mivel eltölteni a házi teendők elvégzésétől felmaradt időt. Ezért népesednek meg téli időben a korezmák s vándorol a betakarított termés csendesen, de uiztosan a pokol italának forrásához, s lesz az ember kezében Istennek áldása átokká csupán azért, mert az ember unja magát s az unalom ellen szórakozást keres ott, a hol talál.

Épen azért, mert az ellen nyújtanak gyógyírt és menhelyet azon egyletek és társulatok, melyek hála a korszellem hatásának s egyesek működésének, kik annak szavát megértvén, itt-ott újszint egy vagy más iparágat honosítottak meg, új keresetforrást nyitottak a nép előtt; részint ennek figyel-

mét a nemesebb szellemi élvezetek felé fordítván, a természet egyszerű fiainak figyelmét olvasókörök, dalárdák stb. stb. alakítására hívták fel, hogy így a bűnnek szülőanyja, az unalom, körükből számkivettessék. s a munkától ment időben a szellemi ember tovább képzése nyújtson élvezetet földmivelő polgártársainknak: — idő és alkalomszerűnek látjuk közönségünk figyelmét ezekre most felhívni.

Ha azon mozgalmakat, melyek a magyar társadalom minden rétegét áthatották, beható figyelemmel kísérjük: végtelen örömmel töltheti el minden hazáját és nemzetét igazán szerető hazafi keblét az, hogy a magyar ember is, legyen az bármely pályán működő — miként ősei a csatatéren hőskökké, — úgy ő is hasznos tagjává akar lenni szívvél-lélekkel a társadalomnak, s nem zárja be füleit a kor intő szava előtt, de férfiu akar lenni a szó legnemesebb értelmében.

S ha igaz az, — a min senki sem kételkedik, — hogy nincs oly kis tehetség, nincs oly kis munkakör, a melylyel s a melynek betöltése által használni a hazának ne tudnánk, — épen oly igaz az is, hogy minél nagyobb mérvben fejlesztjük ki és érvényesítjük polgártársaink anyagi és szellemi erényének normalis fejlődésében tehetségeinket, annál hasznosabbakká — lehet mondani — nélkülözhetlenebbekké tesszük magunkat azok előtt.

Hogy azokká váltak és válnak a folyton szaporodó gazdakörök, azt látjuk és tudjuk, — de hogy még nagyobb mérvben váljanak azokká, ezeknek kell gondoskodni arról, hogy a falusi nép a tél unalmas napjaiban kedves és hasznos szórakozást találhasson. Ezt pedig csak akkor érik el, ha a gazdászati egyes ágainak gyakorlati megismertetését, s az újabb és az egyes talajviszonyokhoz alkalmas, újabb felfedezett termények meghonosítása mellett, nemesen szórakoztató eszközökről gondoskodik; mit könnyen elérhet, ha a közönség figyelmét a népkönyvtárak szervezésére, hírlapok olvasására stb. hívja fel, melyek az olesó és hasznosan szórakoztató eszközök kiválóbbjai.

Ugy de a könyvek drágák, a hírlapok még drágábbak, mi pedig szegények vagyunk, így szólsz szeretett polgártársam. — Elhiszem, mert te mondd s megvagyok győződve a felől, hogy az igazat ki nem jelenteni nincs okod; de meggyőzni csak akkor fogsz, ha megmagyarázod azt, hogy daczára annak, hogy szegények vagytok, miért látogatottabak a korezmák téiben és miért fogy el több szesz ital ekkor? — Hiszen a nappalok sokkal rövidebbek, mint a nyári időszak alatt, s e mellett a munkában nem fáradtál el, hogy lankadó erődet mesterséges eszközökkel kelljen pótolnod?

Ugy-e erre már feleletet adni nem tudsz. — Fordítsd csak az akként elköltött filléreknél csak felét — mert sok kicsiny sokra rug ám — polgártársaidal együtt hasznos könyvek szerzésére és hírlapok rendelésére: majd meglátod, hogy idővel a másik része is saját zsebedben marad. Sőt ha megfontolod, hogy azon földesur, pap, tanító, ki veled egy faluban lakik, — ha megkéred, szívesen átengedi a már általa átolvasott napilapokat is olvasás végett, minden költség nélkül szellemi élvezet-höz juthatsz.

De ha volna is mit, nincs hely hol olvassak, vagy olvassunk, mert hiszen falun nincsenek erre alkalmas helyiségek. — hangoztatod a kétely és nemakarás szavait?

Ejnye én Istenem, hát az iskola terme kié. — Nem kell-e azt fűteni téiben, hogy gyermekeitek meg ne fázzanak? s ki foglalja azt el, ha ók hazatávoznak az órák végével?

Bizony-bizony úgy hiszem senki. Jöjjetek ti ekkor oda ez unalmas esti órákon; olvassátok ott — a kölesönként vagy beszerzett hírlapokat tömegesen, — a hallottakat s tapasztaltakat — mondjátok el otthon a tiéteknél, hogy így és ekként csak anyagi, de szellemi eledellel is táplálhassátok a tiéteket! Ez már sokba nem kerül, legfeljebb azaz egy lámpa, melynek táplálására elég annak ezredrésze, mit naponként — minden igaz ok nélkül — másnak juttatsz.

T A R C Z A.

Emlékezés Aranyra.

(Halála évfordulóján 1883. okt. 22.)

A dalnok alszik hosszan, mélyen, —
Egy éve ma elszunnyadt.
A sárga, hervatag levéllel
Lehullt ő is, a nagy halott.
Zörgő haraszt befődte sirját,
A csalogány nem énekelt. —
— Hisz dalai már úgy se hívnák
Életre a kihült keblét.

A dalnok alszik hosszan, mélyen
Elnémult a dalos ajak.
Az érzelemláng hő szívében
Nem lobog lent, a föld alatt.
A költő hamva szétporladoz. —
— Kiröppent a lélek s erő. —
Hiába sirunk, óh mert ahöz
Jogot tart már a temető.

A dalnok alszik hosszan, mélyen,
Szendereg bár, — de álma nincs.
Pedig egykor bűvös regében
Szólt a hurok e drága kincs.
Az állomtündér elragadta
Lelkét csendes, vak éjjelen.
S az ihlett költő lantot kapva
Fölhangzott rajt' a mult s jelen. —

A dalnok alszik hosszan, mélyen.
Egy éve már elszunnyadt:
Nekünk, a kik a könnyezésben
Elfáradtunk, csak bűt hagyott.
Mióta lelke fent az égben; —
Az éj sötétje szálla ránk. —
— Hisz ha nap nincs, a csillag fény sem
Ragyogja be az éjszakát.

A dalnok alszik hosszan, mélyen, —
De szellemének gyöngyeit, —
Mit összegyűjtött sok-sok éven,
Mit el még a halál se vitt —
— Itt hagyta ránk szent örökségül,
Lebűvölő ereiklyeként,
Hogyha majd a szív harezra készül;
Megnyugovást öntsön belénk.

Óh ne sirjunk, hagyjuk a könnyet!
Hisz ő itt van most is velünk,
Olvassuk el azt a szent könyvet,
Mit e földön hagyott nekünk.
— A szellem száll, röpked enyelgve,
Melegség és élet van ott. —
Olvassuk azt bár buval telve
Elfeledjük a bánatot.

Szabó József.

MARTON RUDOLF.

Gömörmegyének ismét gyászja van. Marton Rudolf, a rimaszombati m. kir. törvényszék buzgó elnöke, a gondos családfő, társadalmi életünk e kimagasló alakja, kinek társadalmi magas állásán is főjellemonása volt a szívvelesség, nyájasság és emberszeretet, nincs többé! Sirja felett a hideg őszi szél suttog oly dolgokat, melyeket, ha szem és fültañi nem lettünk volna — a kétkező e mai korszakában hajlandók volnánk a mesék közé sorozni, így pedig szent kegyelettel borultunk le a sirhalom előtt, mely a „legjobb” földi maradványait rejti sötét keblébe.

Leborultam én is e sirhalom előtt, szóba álltam a zokogó őszi szellővel s a miket ő nekem könyvek között elregeit, én is elbeszéltem:

Enyhet adó bokor árnyában egy gerlepár rakott fészket. — A bokor felett érintés nélkül süvöltött át a vihar, az orkán kikerülte s csak a lány tavaszi szellő kereste fel gyakran, hogy beszéljen hűségéről, beszéljen boldogságról, mely az ifjú párt egyesíti és körülveszi. — A szellő szavai

felköltötték a többi madarak figyelmét, seregestől jártak a kisdéd bokorhoz, melynek lakói felszaporodának, hogy tanulják meg itt egymást szeretni s a szeretet által boldoggá lenni.

E tések a Marton Rudolf háza volt.

Majd egy dervisről beszélt, kiről elmondta, hogy szerényen félrevonulva, övének javát és boldogságát munkálva élt huzamos éveken át, szeretve mindenkit és szerettette mindenkitől. — S miként esodaforráshoz a betegek, úgy vándoroltak hozzá tanácskerés végett ügyes-bajos honfitársai; perlekedő atyafiak hozzáfolyamodtak tanácsért; szívének melegével, lelkének hevéllel elűzte a szerencsétlenek kebléből a kétségbeesés sötét fellegét s mézédés szavaival visszaadta az életnek, kiket a csapások sulya már a sir szélére juttatott, s hány veszekedő atyafi, rokon, testvér borult egymás keblére a szeretettől sugalt békéltető szavakra? ki tudná azt elsorolni.

A szeretet és béke e fentkölt lelku apostola, Marton Rudolf volt.

Vége egy országra tért át, melynek fiai lángolón szerették a hazát, de pártokra oszlottak, mert többféleképen akarták a közös anyát boldoggá, nagygyá és hatalmassá tenni. — Mindenik párt erős, hatalmas volt, míg végre a többiek felett egyik tulsulyra emelkedvén, kezébe kerítette a főhatalmat. — E küzdelmek közepett annyi jelesek jözött egy férfiu vált ki a többiek felett, kit ellentél s jóbarát egyiránt szerett, tisztelt és becsült, s bár meggyőződése szerint nem az a párt számíthatta bajnokai közé, mely a hatalom legfőbb polezára jutott, mégis ez adta kezébe az igazság mérőserpenyőjét, hogy tartsa azt szilárd kezekkel, s tartotta részrehajlatlanul éveken át. — De e magas megtiszteltetés és bizalom sem volt képes meggyőződését egy hajszálalig is megváltoztatni, s ott, hol tere nyílt, nem egyszer adott hangos kifejezést ennek szemben azokkal, kik a hatalomnak nem közönséges fokára emeltek. S midőn ezért egy izben egyik politikai ellenfele szemrehányást tett, így felelt: „Képességem és munkám az államé. — de meggyőződésem az enyém s ezt bármily körülmények között követni nemcsak jogomban áll, de kötelességem is!”

E férfiu Marton Rudolf volt.

Ime, ezeket mondta el nekem a suttogó őszi szellő s elküldött, hogy hirdessem vele együtt a szeretet s béke áldást adó hatalmát, hívjam oda a békétlenkedőket s az

Ha gazdaköreinkben így és ekként beszélnek és cselekszenek mindenütt, s gondoskodnak arról, hogy az egyes tagok szellemi élvezetnyújtása által, a hasztalan pazarlástól visszatartassanak — szerintünk csak akkor teljesítik a szó valódi értelmében hivatásukat. Hogy ezt nem egy helyen értették meg nagyok és kicsinyek, gazdagok és szegények: bizonyítja az, hogy az — olvasó-körökét és dalárdákat nem számítva, — megyénk területén 124 iskola mellett van népkönyvtár, melynek áldásos hatása kitűnik abból, hogy az ily helyeken — még kedvezőtlenebb talajviszonyok mellett is — jobbmódu a nép s ennek dacára kevésbé látogatottak a bor- és pálinka mérő helyiségek.

Az általános rosszat csak általános jóval lehet kiirtani.

Még valamit a fogokról.

Irta: Dr. Véber Ignác.

Az orvosi tudomány, valamint a bölcsészet is axiómákat szeret felállítani, azaz oly tételeket, melyeket úgy a gondolkodó ész, mint a tapasztalás egyaránt igazol. Ily axióma pl. az, hogy a gyermekek fogzása, mind a természet által előzrt és kikérülhetlen életlani folyamat, betegségnek nem nevezhető. Es valóban úgy áll a dolog, hogy igen sok esetben a kised első fogai a szülők és egész környezet nagy öröme csaknem észrevétlenül jelennek meg. Azonban nem lehet tagadni, hogy azon esetek, a midőn a szegény kisedek a fogzás alkalmával mindenféle bajoknak vannak alávetve, számban csaknem utólerik azokat, a midőn semmi bajuk nincs. Es a halotti statisztika, a mely az első életévben elhaltaknak oly nagy számát tünteti fel, a legnagyobb ovatosságra inti a szülőket gyermekeik fogzását figyelemmel kísérését illetőleg. Nem lehet feladatunk itt mind azon betegségeket felszámolni, a melyek a fogzás alatt keletkeznek, azonban nem hagyhatom felemlítés nélkül, miszerint a halottkémi statisztikában a halálokok között ezen szó: „göresök“ mily gyakran szerepel. Es honnan származnak ezen göresök? Azon fájdalomtól, a melyet a gyermek érez, a midőn a tejfog a meggyuladt és megvastagodott fognyelen keresztül akar törni, de önerőjéből nem bír. Egy kis metszés az inyen és a gyermek élete meg lesz mentve! Amde hány ily gyermeket mutatnak az orvosnak, és hány ily metszés történik?! Ritkán, soha!

Ha a fogzás igen sok esetben veszélyes a gyermekekre nézve, a bölcsességfog megjelenése a felnőtteknél gyakran kegyetlen fájdalmakat okoz. Es valóban ezen meg nem érdemelt név ellen irtó háborút kellene intézni. Ugy jön, mint a költő a mesében, a midőn t. i. már az összes föld el van osztva. De korántsem oly szerény, mint a mesebeli költő, a ki lemondván a földről, Jupiter mellett foglal helyet az égben. Ő, t. i. a bölcsességfog a már elfoglalt állban a szó szoros értelmében, helyet szorít magának, szomszédját nem kimélve, a kit minden erejéből aláforva, gyakran halálos betegségbe, fogszuba ejt, úgy, hogy sok esetben ki kell húzni. Másodsor csakugyan bölcs-e mindenki, a kinek a bölcsességfog már megnőtt? Hiszen akkor egy afrikai négértörzs volna a legbölcsőbb, kinek minden egyes tagja 2—2 bölcsességfogal rendelkezik minden oldalán és minden állban, tehát összesen 8 bölcsességfogal, bölcsességük hire azonban mindaddig mihozzánk el nem jutott.

Minthogy már a négereknél és Afrikában vagyunk, említsük fel, mily ásthetikai, életlani és abstract fogalmakkal bírnak. Stanley és más afrikai utazó elbeszélése szerint az ezen földrészből lakó négértörzsek.

Vannak tehát oly törzsek, a hol a fejlődő hajadon, ha esunyának nem akar tekintetni, kénytelen a 2 felső középső metszfogat erőszakosan kiütetni, mi által az alsó metszfogak ellentállás hiányában, medreikből kiemelkedvén, szeretlenül a magasba nőnek, és ezen a mi szemünkben utálatos elferdítés náluk a szépség ideálját képezi, a mely nél-

kül hajadon férjhez nem juthat. Egy más törzsből már a 9 éves fiúk kénytelenek erejük és kitartásuk bizonyítéka gyanánt alsó középső metszfogukat önmaguknak kitörni, mely ezébből 3 napot kell nekik az erdőben egyedül tölteni. A felső fogak ilyenkor éktelenül kifelé nőnek, és birtokosaiknak kegyetlen vad kinézetet kölcsönöznek. Mások megint fogukat hegyesre köszörülük, mi által vadállati kinézetet nyernek, de mind ez önök igen szép, igen kívánatos dolog. — Nem irigyeljük izlésüket.

Fogakra a legnagyobb gondot fordítanak az Amerikaiak, ez a fogzásat Mekkája. Itt minden évben 10 millió műfogat gyártanak. Azután következnek Angolország, Francia- Németsország és azután — talán mi! A fogak ápolása egyáltalában arányt tart a civilizáció fokával, azért nem ott vannak a legjobb fogak, a hol a civilizáció legelőrehaladottabb. Mert hiszen a civilizáció maga túlfeszített gasztronomicus igényeivel, fogrontó tényezőként szerepel az étkek egyszerűségével szemben, a mely fogtisztító és inyerősítő tulajdonságánál fogva, a fogak épségét és szájbamaradását legjobban biztosítja, mint a cigányoknál.

Sokan kérdezik mi jobb a fogra nézve: A fogpor vagy a szárvíz? Feleletem az: Az egészséges fognak tisztántartás ezébből legjobb a fogpor, melyet azonban nem minden nap szabad alkalmazni és nem nagyon dörzsölni, mert a fog máza ez által idővel elkopik, hanem minden második vagy harmadik nap közepkeménységű fogkefével. Az ily betegségnél azonban jobb egy jó szárvíz, többször napjában jó kemény fogkefe kíséretében alkalmazva, hogy a pangó vért az iny széleiből eltávolítsuk és benne egészséges vérkeringést előidézvén, a foghúst kigyógyítsuk. Azonkívül kívánatos volna, hogy minden ember, kivált bővebb hűsétkezés után, száját állott vízzel kimosná, nehogy a fogszélek közt benmaradó húsdarabkák, vegyi bomlást szenvedvén, az ép fogakat elrontsák, még inkább áll ezen szabály oly egyéneknek, a kiknek szúvas fogai vannak, mert itt a felbomlás sokkal gyorsabban és sokkal nagyobb mértékben történik.

Meghívás.

A gömörmezei ált. tanító-egylet tornallyai járás-köre f. évi október 29-én d. e. 10 órakor Gömör-Panyiton az ev. iskolában gyűlést tart, melyre a kör tagjai, valamint a nevelés és tanügybarátok tisztelettel meghívotnak.

Sorrend: 1. Próbatanítást tart az alkotmánytanból Faluba János. — 2. A gyűlés megnyitása. — 3. A próbatanítás megbeszélése. — 4. A Putnokon tartott tavaszi kör-gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. — 5. A kidolgozott s behozott munkák felolvasása. Kidolgozandó tételek: a) Pályatétel nem tüzetik ki. b) Neveléstani tétel: „Vallás és erkölcsi nevelés a népiskolában.“ — c) Módszertani tétel: „A földrajz tanítása a népiskolában.“ d) Vitatétel: „A népiskolai ifjúsági játékok.“ 6. Egyleti főjegyző leveleinek felolvasása. — 7. Tagsági díjak beszéde. — 8. Dalkör tagjainak megválasztása. 9. Folyóügyek, indítványok.

A gyűlésről való elmaradás irásilag igazolandó. A közödében részt venni akarók sziveskedjenek a gyűlést megelőzőleg, legalább két nappal Faluba János tanító urnál jelentkezni.

Sajó-Gömör, 1883. október hó.

Bogár Lajos, körelnök.

Hírek és vegye-ek.

Kitüntetések. Ő felsége Faluba János süvevei ev. tanítónak, 60 évi buzgó és sikeres működése közben szerzett kiváló érdemeinek elismeréséül az arany érdemkeresztet adományozta. — Kaffka Károly vasuti álkamernök, ki a mult évben városunkban az iparosgegedeket minden díj nélkül tanította, a miniszterium által díszoklevéllel tüntettetett ki.

Hymen. Szügyi Lidia kisasszonyt, öz. Szügyi Györgyné kedves és művelt leányát eljegyezte Csomós Tamás Sajószentpéteri lakos. Áldás és szerencse kísérje a megkötendő frigyét!

Eküvő. Szakszon József, a rimaszombati kir. postahivatal főnöke tegnap vezette oltárhoz Rárosy Gizella kisasszonyt Várgedén. Sok szerencsét az ifjú párnak!

Marton Rudolf elhunyt jelesünk temetéséről a tárcza rovatban közölték kiegészítésül következőket közölhetjük: Az elhunyt lakása valódi bucsujáró helyhez hasonlított, míg a ravatal ki volt téve. — Egymás után járultak a különböző testületek küldöttei részvétüket tolmácsolni a gyászoló családhoz, szent kegyelettel állva meg a pompásan feldíszített ravatal előtt, — melyet Hollósy József az elhunythoz méltó díszel állított fel, s helyezték arra tiszteletük, szeretetük és haláljuk jele gyanánt a szebbnél szebb koszorukat. — Ilyenekkel adóztak a nagy férfiu emlékének: neje Török Antonia (Felejtethen kedves férjének), gyermekei (A legjobb apának), veje és unokái (A leggyöngyöbben szerető após és nagypapának), testvére Marton Kálmán (Siet hozzád szerető testvéred), öz. Bornemisza Török Emilia (Nyugalom kísérjen sirodbat), id. Török László és családja (A felejtethen legjobb rokonnak), Bornemisza László és családja (A felejtethen sógor és rokonnak), Molnár Lajos és családja (A szeretet és tisztelet jeléül), Török Bálint és családja (A hű barátának és rokonnak). A rimaszombati kir. törvénytörzs és kir. ügyészség tagjai (Felejtethen Elnöküknek), A telekkönyvi hivatal személyzete (Felejtethen főnöküknek), A rimaszombati, rozsnyói, nagyrőcei, tornallyai és rimaszécsi kir. járásbírók (Felejtethen Elnöküknek), Gömörmezei központi tisztikara (Tisztelete és szeretete jeléül), A rimaszombati lövészegylet (Szeretett főlövészmasterének), a rimaszombati ügyvédi kar (A kir. törvénytörzs szeretett elnökének tisztelete és kegyelete jeléül), tisztelői (A felejtethen jó hazafinak), Szakall Ferenc és családja (A szeretett rokon és barátának), Hevessy Bertalan (Mély bánatának jeléül), Madarassy Dezső és családja (Tisztelete és szeretete jeléül), Mihalik Dezső és családja (Tisztelete jeléül), Laczkó Antal (Baráti kegyelete jeléül), a rimaszombati ízr. hitközség (Szeretettünk és tiszteletünk jeléül), a rimamurányi-salgótarjani-vasmütársaság (Élni fog emlékezte!), s Dávid Nándor. — A család és törvénytörzs is adott ki gyászjelentést, mely következőképen hangzik: Özvegy Marton Rudolfné szü. Török Antonia, gyermekei: Mariska, János, Jolán férjével Szakall Vinczével, Kálmán, Miklós, Rózsa, Mariska és Boriska gyermekei nevében is. — Matild, István, Leuke és Anna; — testvérei: öz. Janko Andrásné szü. Marton Berta leánya: öz. Feledy Ferenczné

szü. Janko Mária, Ferencz és Mariska gyermekeivel, — menyje: öz. Janko Miklósné szü. Madarász Iona fiával Miklóssal, — veje: Schmidt Ottó leánya Erzsikével; — Marton Kálmán; — Szontagh Boldizsárné szü. Marton Erzsébet férjével, Béla és Ilonka gyermekeivel; — sógora id. Sziklay Ede és gyermekei Ede és Szeréna férjezett Harsányi Józsefné; — öz. Bornemisza Sámuelné születe Török Emilia gyermekeivel; — id. Török László gyermekeivel a nagyszámu rokonság nevében is mély fájdalomtól megtört szívvel jelentik forrón szeretett felejtethen férjének, a szerető legjobb apa, ip és nagypapa, illetve testvér, sógor és rokon Marton Rudolfnak, a rimaszombati kir. törvénytörzs elnökének élte 60-ik, boldog házassága 33-ik évében, folyó hó 16-ik napján d. e. 10¹/₂ órakor hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A boldogultnak hült tetemei az ágostai evang. egyház szertartásai szerint folyó október hó 18-án d. u. 3 órakor fogtak a rimaszombati sarkterben örök nyugalomra helyeztetni. Áldás és béke lengjen drága hamvai felett! — A rimaszombati kir. törvénytörzs gyászlevele a következő: A rimaszombati kir. törvénytörzs, — kir. ügyészség és a rimaszombati kir. törvénytörzs területéhez tartozó kir. járásbírók mélyen érzett fájdalommal jelentik Marton Rudolfnak kir. törvénytörzs elnöknek közjóra irányult hasznos és munkás élete 60-ik évében 1883. év október hó 16-án történt gyászos elhunytát. Béke poraira!

Halálozás. Nagy-Rőczen e hó 16-ikán Árvay Ernő jogtudor, egy szép pályának kezdetén, 27 éves korában elhunyt. A derek ifju ki szüleinek reménye, városának büszkesége volt, s kibén a hazafias érzelmek terjesztésének egyik leendő oszlopát tiszteltük megynkben, nincs többé. S míg sirjára a fájdalom keserű könye hull, örködjék felette a kegyelet, s azoknak fájdalmát, kiket a veszteség legközvetlenebbül ért, enyhítse a könyörület Istene! A kiadott gyászjelentés így hangzik: Árvay Sámuel és neje szü. Missál Alojzia, valamint Alojzia és Gizella nővérek más számos rokonok nevében is mélyen elszomorodott szívvel jelentik elfelejtethen fiók és testvérok Dr. Árvay Ernő okleveles ügyvédnek folyó 1883-ik évi október hó 13-án, esti 10 órakor, élte 27-ik évében, tudóvész következtében történt gyászos kimúltát. A boldogultnak hült tetemei a róm. kath. egyházi szertartás szerint, folyó október hó 17-én, d. u. 2 órakor a nagyrőcei sarkterben fogtak örök nyugalomra tetetni. Béke lengjen porai fölött!

Az iparos-ifjuság mozog. Önképző- és segélyező-egyletét végleg szervezni fogja. E tárgyban november 4-ikén közgyűlés leend, hol a tisztviselők is meg fognak választatni. Mindön az összeülő közgyűlés figyelmébe ajánljuk lapunk mult számanak egyik czikkét: egyttal nem mulasztjuk el az iparos ifjaknak is ajánlani, hogy tisztviselőik megválasztásánál bizalmukkal olyan egyénekhez forduljanak, kik a népszerűség mellett kiválóan bírnak ama tulajdonokkal, melyek az egylet céljainak megvalósítását már előre is biztosíthatják, — mert a szerencsés választást igen sok függ arra nézve, hogy ez egylet hivatását minden irányban betölteni képes legyen.

Három új megyei utvonal fog épülni megyénk területén, u. m. Hrusso-Meleghegy, Meleghegy-A. Pokoragy és Rimaszombati-A. Pokoragy-F. Pokoragy-Rima-Brezó közt. Ez ügyben a tárgyalás e hó 16-ikán tartatott meg Rimaszombatban Csüder Károly elnöklete alatt. — Ez ut fontosságát emeli az, hogy az iparvaspályával a leggazdagabb erdősegeket köti össze. — Az építést legközelebb megkezdik.

Tisztújítási mozgalmak. E hó 7-én Rozsnyón népes értekezletet tartottak azok, kik a jelenlegi szolgabírót ohajtják ismét a rozsnyói járás főtisztviselőjének. A népes értekezlet egyhangul kimondotta, hogy Kubinyi Géza szolgabíró eddigi hivatalos működésével meg van elégedve, jövőre is őt ohajtja főtisztviselőül megyneni.

Halálozás. A helybeli kisededovó intézetnek éveken át buzgó és lelkiismeretes, dadája, öz. Majerné e hó 19-én rövid szenvedés után elhunyt. A kisedeknek volt hű ápolója s bizonyára nem egy pár picziny szemből hull az igaz fájdalom könnye ravatalára. Nyugodjanak békeben porai!

Orvtámadás. Balogh István, Balogh János és Varga András serkei lakosok több várgedei lakos e hó 13-án a Serkéből Feiedre vivő országon megtáradta s verekedésre került a dolog, melynek következménye a három serkei ember leveretése lett. Ezek közül Varga aligha kiheverti a vett sérüléseket, mert feje csaknem ketté van hasítva baltával; — a többiek is az ágyat örzik. — A tetteseket elfogták.

Az igazságügyi miniszterium jövő évi költségvetéséből kiemelték a következőket: A beruházások az 1884-ik évre következő munkálatok czimén eszközöltetnek: Allami fogház építése Váczon, magán zárkák előállítás, a marosvásárhelyi fogház építése, örparancsnoki lak, üzleti iroda és munkatermek építése Szamos-Ujvárt, munkatermek építése Illaván, Lipótváron, fogház kibővítés Beregszászban, fogházépítés Győrött, törvénykezési építés Beeskerekben, törvénykezési és börtön építés Rimaszombaton, egy kinstári épület átalakítása Maramaros-Szigeten, összesen 447013 frt 23 krnyi költségvetéssel.

Jutalomjáték. T. Vánzely Irma asszonynak, a jelenleg városunkban időző, szüntársulat kiváló jelességű énekesnőjének e hó 24-én lesz a jutalomjátéka, mely alkalommal „Tündérlak magyarhonban, vagy a rokkant házár“ kerül színpadra. Ajánljuk a jutalmazandót a közönség pártfogásába.

Ratkórol írja levelezőnk, hogy ott igen kegyeletes mozgalom indult meg e napokban. Ugyanis egyesek a hála és kegyelet érzetétől vezettetve, néhai Libay Jánosnak sirját, ki huzamos ideig a városnak és járásnak közkedvességű orvos volt s nem csekély érdemeket szerzett a magyarosodás terjesztése körül, — emlékkövel akarják megjelölni. A cél elérésére az elhunyt tisztelői és barátai között gyűjtést rendeznek s e ezébből az e tárgyban tartott népes értekezlet egy bizottságot küldött ki, melynek tagjai: Gallo János, Kral András, ifj. Danis Marton, Kral Károly, Királyfalusy István és Démann Gedeon. A kegyes adakozók nevit, valamint a begyűlt összegeket nyilvánosan lapunk hasábjain nyugtázzandják. Az elhunyt jelesekre való visszaemlékezés egyik biztosítéka a jövőnek, mert csak azon nemzet nem méltó az életre, a mely jeleséről megemlékezni nem tud vagy nem akar. Az üdvös mozgalomnak mi is a legszebb sikert kívánjuk.

A miskolczi kereskedelmi és ipar kamara f. évi szept. hó 27-ikén Radványi István elnöklete alatt közület tartott, ez ülésnek jegyzőkönyvéből kiemeltük, hogy e

ingatagokat, hogy amazok egyetértők, ezek pedig férfiak lenni megtanuljanak.

Es e fenkölt jellem, e hön érző szív most ott pihen a csendes hantok alatt, melyekre a hála és tisztelet könyei omlanak. Legyen álma csendes, és fölötte örködjék a kegyelet!

Életrajzából a következő adatokat emeljük ki: Született Ochtinán Gömörmezei 1824-ik év márczius hó 25-én. — Atyja egyike volt Gömörmezei legjelesebb főszolgabíráinak. — Elemi iskolait születési helyén kezdte, majd a gymnásiumot Rozsnyón bevégezés, az eperjesi collegiumba ment a jogot hallgatni. A jogi tanfolyam bevégeztével Pozsonyban jurátuskodott, hol már 1844-ben, tehát alig 20 éves korában ügyvédi oklevélre tett szert, minek folytán a megye 1844. szept. 9-én t. alügyészsze nevezte ki, mely hivatalt 1849. aug. 30-ig lelkiismeretes pontossággal vitt. Az 1848-ik évi események alatt mint önkéntes szolgált hazáját; majd a hg. Eszterházy család tornai uradalmanak lett jogügyi igazgatójává. — 1867-ik év júl. 1-sején az urbéri rendezési s tagosítási perekben való bíraskodás ezébből helyettes alispánnak választott meg, honnan a kormány bizalma 1871-ben október elejével a rimaszombati kir. törvénytörzs rendezésére hivta fel, majd 1872-ben annak elnökévé lett. — S mint ilyet érte a halál 1883. október 16-án d. e. 10 és fél órakor.

Temetése méltó volt nagy lelkehez. Itt volt megyénknek apraja és nagyja, hogy megadja a végtisztességet annak, kit mindenki szeretett, tisztelt és becsült. Kopsorsójára a hála és tisztelet a legszebb koszorukat rakta s ravatala felett e hó 18-án a helybeli ev. chorus mondott szivreható gyászdalokat, míg Glanf Pál ág. ev. lelkész ecsetelte megnyerő modorban az elhunyt érdemeit s mondott áldást poraira. — Bizony-bizony fényesebb temetést még nem látott Rimaszombat, — s ne is lásson egy hamar, mert akkor ki marad vezéreül az életben levők számára.

A gyászdal elhangzása után teljes rendben indult meg a menet a sarkert felé, közrefogván a halottas, s az azt követő koszorúkkal telt kocsi. — Szépek voltak e koszoruk tagadhatatlan, mert egy munkás élet jól kiérdemelt jutalma gyanánt tettek a kopsorsóra, de legszebb a rezgő könyesepp mindnyájunknak szempilláján ott ragyogott.

készítés ésvajkereskedésnek, általában véve a tejjgazdaságnak meghonosítása a Garamvölgyön kilátásba helyeztetett, a mennyiben ennek kerestülvivel Egon Ede tejjgazdasági miniszteri biztos, kiküldetett e vidék viszonyainak tanulmányozására. A gömörmezei gyümölcs elárúsítása érdekében a kormány intézkedései következtében a külföldi piacok megnyitáltak. Vereskön a kosárfonás meghonosítottatott. A nyugtavi szikla-kő bányászat érdekében a szállítási kedvezmény kieszközöltetett. Az ipar-tanonc iskolák felügyelőivé a kamara megyékből következő tagokat ajánlotta: K. Szabó József. (Rimaszombat), Schlosser Albert (Rozsnyó), Sárkány M. (Dobsina), Franz Károly (Nagy-Röcse), Beeser András (Jolsva), Fekete Nándor (Putnok). — Végül a Tornallya által a helypénz árszabályzat megállapításával foglalkozott a kamara, a mennyiben a régi eltevett, s az új árszabályzatban megállapított tételeket tulajdonoknál találta, minek következtében azt a kamara nem fogadta el s utasítástul azt adta, hogy a miskolci árszabályzatot alapul véve, s a forgalomkülönbötet 20% leszállítva a saját viszonyaihoz mért alkalmas árszabályzatot nyerend Tornallya.

Váratlan vendég. E hó 15-ikén Orlaj-Töréken egy több tagból álló társaság mulatott a tanítónál. — Epen javában folyt a beszéd a szülők hanyagságáról, kik gyermekeiket, dacára a szigorú intézkedéseknek, pontosan beirattnak nem akarják: midőn a nyitott ajtón át egy nagy nyúl lép a szobába s annak egy szögletében a jelenlevők nagy eszakközására helyet foglal. Az ajtót becsapni s a jövevényt nyakon csipni egy percz müve volt. A vendégek egyike azonban kegyelmet kért számára, mert hátha beiratkozni jött, hiszen ugyis csak a 11-ik lenne az orlajtöréki iskolában.

Öngyilkosság. Kiettében egy Kovács-Szabó J. nevezetű ember e napokban is szokás szerint felöntött a garatra s e miatt hozzátartozói dorgálni kezdték. — Az illető ezt annyira szívére vette, hogy egy kezégyében levő késsel szíven szurta magát. — Azonnal szörnyet halt.

Zsidó-hecz. Nem olyantól szól a krónika, mint a minőt Zala produkált, hanem olyanról, hol a g'scheft játszotta a főszerepet s így benne a keresztényeknek csakis a néző szerepe jutott. — Ugyanis a szomszéd Jánosiban Gy. . . . regálé bérlo régóta irigy szemekkel nézte, hogy hitsorsosa K. vegyes kereskedő orvosság czímen árulgatja fel és egész literes üvegekben a spirituszt s ez által az ő jövedelmét tetemesen megeseonkítja. — Miért, miért nem, annyi igaz, hogy K. boltjába gyakran bekopogtatnak még a szomszéd falusiak is, kérve orvosságot ökö, tehén, sertés lábára gerenda kenésre a szű-, ezément-keverésre, s pehely ellen, stb., mely azonban rendesen a gazda torkán megy le. — E hó 13-án épen hasonló orvossággal szolgált K. egy szeker más falusi népnek, kik — horrendum dictu — a „praescriptio“ ellenére kedélyesen öblögték a bolt előtt torkukat a veszett vízzel, mit látva G. — odament s a corpus delictit emfisealta. — K. sem volt rest, kirohant a boltból s az engesztelési ünnep nagyobb megtisztelése czéljából nyakoncsipte G-t s lett olyan „haddelhadd“ — a jelenlevők nagy gyönyöröségére, a minőt még nem látott János. — A két férfi ütötte, rugta, harapta, tépte, nyuzta egymást, míg végre összetépett ruhával felszántott képpel, markaikban egy esonó haj és szakállal váltak el egymástól. — Azonban ezt csak kiheverik, de hogy az összetört orvosságot kirakatárat ki fogja megfizetni? azt nem tudjuk. — Hihetőleg ennek paródiáját játszotta el tegnap két rimaszombati izraelita H. és B. a buzapiaczon. — mert tetlegességig nem mentek egészen; de miután teljesen, még pedig kölcsönösen kimerítették azon szótárt, melyet nem tisztességes ember jellemzésére irtak, — lecsendesedtek, — egyáltalában nem elégtvén ki a néző s drámai kifejtést váró közönséget.

Egy ember tragédiája. Miskolczon sárgult papírlapot találtak a hamori Bakkhegység „Szentlélek“ nevű legmagasabb eszesán egy hulla mellett fekvő tarisznyában. József Alajos m. k. főerdész találta, ki vadászat közben bukkant a hullára. E hó 15-én a szolgabírónak bejelentvén a leletet, dr. Reisz József járóorvos a szükséges orvosrendőri teendők végzése czéljából a helyszínen megjelent. Egy valóságos mumiát, elszikkadt; összeszúgrodott kemény bőrréteggé vált lágy részekkel fedett esontvázat talált, melynek öltözétét ing, gatyá és mellény képezte, lábszárait még jókarban levő eszma takarta, a hulla fekvéséből ítélve a szerencsétlen fegyverét egy fa tövéhez feszítte, a eső nyílását homlokához illesztte és kezében talált kampés bottal sütötte el a rögtöni halálhozó lövést, mert a koponya kettéhasadva és felső fedele darabokra szakítva találtatott. A járóorvos véleménye szerint e hulla legalább háromnegyed évig volt a tett helyén s most is csak a véletlen által fedeztetett fel. Az orvosrendőri vizsga befejeztetvén, Kis Sámuel szolgabíró esküdött annak a róm. kath. vallás szertartása szerinti eltemetéséről azonnal gondoskodott. — A szerencsétlen vadász oldala mellett heverő tarisznyában fejt említett papírlapra irt következő sorok találtattak. „Gubadi Sándor, róm. kath., 71 éves, Betlérbe születtem, jáger voltam, elnyomódtam a lábaimra, szolgálni képtelen voltam, segedelemért folyamodtam, jártam az erdész uraknál, de a mindennapi kenyeremet is alig bírtam kapni. Senkim sincs, agyon löttem magam. Puskám, tarisznyám azé legyen, a ki elias.“ E-s.

A tiszta-eszlári bünper iratai a nyíregyházi kir. törvénytől tegnapelőtt érkeztek fel a kir. ítéltőlálához s 40881. sz. alatt lettek beiktatva. Az iratok sulya 33 és fél kilogramm. Solymosy Jánosné fellebbezése 7 és fél ivre terjed.

Hivatalos közlemények.

1747/1883. Pályázati hirdetmény. Közhírré tétetik, miszerint az ajnácskői körorvosi állomás megüresedvén, annak választás utáni betöltésére folyó év október hó 29-ikének d. e. 10 órája ezennel kitűzték. A megválasztandó körorvos évi illetménye 400 frt, 100 frt lakpénz. Helybeli gyógykezelési díj nappal 20 kr. éjjel 40 kr., kívül a körben nappali látogatásért 30 kr., éjjelért 60 kr. A betegek tartozván az illető körorvost fuvarral ellátni, minden hónapban azonban köteles a megválasztott körorvos legalább egyszer saját fuvarján minden községben megjelenni s addig ott maradni, míg minden beteget meg nem vizsgált. — Kelt Feleden, 1883. szept. 15. Sándor Béla, szbíró.

Színház.

Szombaton október 13-ikén Ernst M.-nek „Az árral“ czimű szalon vígjátéka került színpadra. A mű szerzője

e darabban azon általános igazságot tüntette fel, mit a magyar példabeszéd ekként örökíti meg: Uj szita szegen függ. Még pedig azon értelemben véve, hogy az ismertet még érdemtellenül is mellőzzük a kevésbé ismert mellett, mert ez az újság ingerével hat reánk. Az eszme megörökítése végett két nő testvért állit elé, kik közül az ifjabb élte virágjában van, a mennyiben 17 éves, kiért ég, lángol a környezet, úgy, hogy testvérjének kedvesét, ki barátjával hosszú utról érkezik, eltántoritja, dacára, hogy az ifju kebel a jó barátért ég. Ezeket látva a barát Bazendorf Bernát (N. Toldy F.) szövetkezik az idősebb nővérel Gabriellával (Veresné.) kibem nem középszerű költői tehetséget ismer fel s kezd hévvel udvarolni, míg a többiekkel szemben tartózkodó. Ez feltűnik, okát firkészik, míg végre kisló, hogy Gabriella hivattott költő s versei kiadás alatt vannak. E hirre az egész társaság figyelme az ünnepektől felé fordul, így visszatér hozzá kedvese Plaudt Bódog báró is (Farkas.) ki pedig már nővérenek Lilának volt jegyese, s egygyekke lesznek, valamint Lila (Tóvölgyi Ilona) és Bazendorf is. De, hogy a házasság triplán forduljon elő két mellék alak Oszkár hadnagy (Gyarmath Gy.) és Eva (Sándor Mari) is összekerülnek. A mi a darab szellemét illeti a legszebb műalkotásoknak, melyek nem a pillanatnyi hatás végett jöttek létre. Az események gyors folyása s érdekessége kiváló becsüvé teszik e művet. Az előadás teljesen megfelelt a kívánalmaknak. Toldyt e darabban is, mint vidéki színészeink egyik legjobbját láttuk, alakításai a helyzetből fakadtak mindég és mindenütt. — Meltán megálta helyét Tóvölgyi Ilon, ki a pajzán, elkenyezetett, haragos, daczos kis leányt természetűen adta elő. Veres Ried bárót híven tüntette fel, míg Kövessyné a házi barátnét, a gyámleányához méltó anyát helyesen tüntette elő, bár e szerep egyike a leghálátlanabbnak. — Mátyássy (Hostvics) a vén szerelmes bolondot helyesen személyesíté. — Szóval ugy a fő, mint mellékszereplők egyiránt megállták helyüket, kár hogy a közönség — bár igen díszes volt — nem volt oly nagy számmal jelen, mint a darab és játék megérdemelték volna.

Vasárnap, október 14-ikén. Vidor Pál „Száz malom“ czimű népszínművét adták elő, mely köztudomás szerint a népszínházban megbukott. — Nem a mesének lazasága, vagy a kellő színpadi alakok hiánya idézte ezt elő, hanem azon tapintatlansága az írónak, hogy kifejezéseiben sikamlós térre lépett, mely pedig az egészséges magyar jellemhez nem illő. Különben a darab meseje az, hogy Kovács L. gépész (N. Toldy) jegyesének. (T. Vauzoly Irma) ki később Horváth Gáborhoz ment férjhez, a jegygyűrűt visszaküldi, hallgatva a mende-mondákra. — Az szegényben és bosszujában. — dacára, hogy a gépészt szereti férjhez megy. Ez pedig eltávozik a vidékről s mint uradalmi gépész tartja fent magát. — Ugyanazon faluban, hol tanyát ütött, lakik egy vén leány Sári, (Romvárné) kinek malma van, kit titkos vágyak emésztének a fűtőért. (Mátyássy). Öreg molnária Pite (Kövessy) hasztalan panaszkodik, hogy a malomból megszöknek, mert soha sem javítják, a tulajdonosné pénzét hajlandóbb uszorára adni ki, mint malomjavításra. — Így állnak a dolgok, midőn Sári és a fűtő Gabi elhatározzák hogy elszöknek. A malmot eladóvá teszik s meg is veszi öz. Horváth Gáborné, kinek férje rövid idő előtt elhalt. — Itt találkozok volt kedvesével, kinek arczába vájja a feltékenyen őrzött jegygyűrűt. — A gépész ekkor eltávozik s levélben búcsúzik el volt kedvesétől. — Az események fonalát kiegészítik meg Daru Lőrincz (Lovassy) s leánya Fanni (Török Berta), Czikornya Dani (Veres L.) és fia Laci, kinek Fanni menyasszonya. — A szép fiatal özevgy iránt a két apa is szerelemre gyulad, segítőkükre jó a falu nyelve, hogy kora reggel Fannit a gépésznél látták, úgy akarván akadályt gördíteni a két szerető közé. Azonban a pletyka csaknem saját gyermekeik boldogságát dulja fel, midőn kisló, hogy az említett reggelen Sári leány asszony tisztelettel Gabi urnál, sőt a malom árát is itt elvesztette. — A béke helyre áll s a szerető párok egyesülnek. — A darab elég sima egészen a levél felolvasásig, de ezután apró szálakra feszlik s itt ott izléstelenül válik, mi a hatást rontja. — Toldy nem azon ügyességgel játszott, mit szalonszerepekben oly szépen érvényesít. Kövessy itt-ott tulságba esapott át, így akarván pótolni a végkifejleszté lazaságát — Természetes s így színpadra való alakok csakis Daru Lőrincz, Horváthné, Laci és Fanni, kiket az illető szereplők helyes tapintattal fogtak fel s mutatták be. Vanszély Irma dalait több ízben tapsviharral jutalmazta a közönség.

Kedd, október 16. „A Margit naszelotti éje.“ bár „ujdonság“ volt, nem elgíthető ki szerény igényeit még azon esekely számú közönségnek sem, mely némi élvezetet várni — az előhirdetések folytán — magát jogosultnak érezhette. Nem akarjuk e darab választását rossz izlésnek tulajdonítani, még kevésbé azon mértéknek tekinteni, melyet az igazgató ur e darabban közönségünk műszeretéről vett, de annyi bizonyos, hogy a vidékre nézve is csaknák nevezhető az ilyen szellem, ugyszólva tárgyaltan, inkább rosszul sikerült bohózat, mint vígjáték előadása, melyben öt, mond öt egész hosszú felvonáson át van színész e közönség azon veszélynek kitéve, hogy deszkáról és nézőtérrel unalommal forduljon el; — s valóban a két utolsó felvonás jelenetnek — a karzati közönségen kívül alig volt már nezője, — s az e körülményben nyilvánult szigorú bírálat-tól e darabot színészeink minden igyekezete sem bírta megmenteni.

Szerdán, október 17. „A két Ranzau“ adatott, ismételve ugyan, de másodsor is olyan sikerrel, melyre minden nagyvárosi színpad büszke lehetne. E darab egyike azon idegen színműveknek, melyek minden tekintetben maradandó becselést bírván, ismételt színrehozataláért köszönettel tartozunk az igazgatónak, elismeréssel a működőknek majd nem kivétel nélkül. Tehetség, szorgalom, bensőség jellemzik az ezen esteli alakításokat, s őszintén sajnáljuk, hogy közönségünk, melynek igen ritkán van alkalma művészi előadásban gyönyörködhetni, még ezen alkalmat sem ragadta meg arra, miszerint elismerésének tömegesebb megjelensével adjon kifejezést. Ez est sikeréért a koszoru elsősorban a jutalmazandó, — de fájdalom, tapsokon kívül aligha jutalmazott — egyik czimszereplőt, N. Toldy Ferenczet illeti meg, ki Ranzau Jean-ban oly megragadó, a legkisebb részletkéig keresztül vitt hű alakítást mutatott be, milyennel csak végzett művész tudja meglepni közönségét; de elismeréssel tartozunk nemcsak Veresnének a Luise alakjáért, de Kövessy Gyulának Horenceért, Veres Lászlónak Ranzau Jaques-ért, Gyarmatinak Georgesért. E négy főalak esekelménye tölti be Eckmann-Chatrian e színművének négy

felvonását, azon szép gondolatot vezetve diadalra, hogy a szerelem erősebb a gyűlöletnél. A darab meseje igen egyszerű, Ranzau Jean és Jaquer fivérek harmincz éven át boszantják, gyűlölk egymást azon atyai örökség miatt, melyben Jaques végrendeletileg megrövidített bájtyja, Jean előnyére, e gyűlölségét igyekszik beoltani gyermekébe mindkét apa, s valóban Luize a Jean leánya; és Georges a Jaques fia, — mindkettő egyetlen gyermek, — már zsenge koruktól kezdve elkövetnek mindent, hogy e gyűlölséget maguk közt is apolják, mígnem — — — egymásba szeretnek. Azonban Jean a leányát egy idegenhez akarja erőltetni, s mert Luise atyjának bossz haraggal szemben is megtagadja az engedelmességet, közöttük oly megrázkódtató jelenet fejlődik ki, hogy Luise halálos betegé lesz. Jean leányát a kora sirtól megmentendő, leküzdve gyűlöletét, büszkeségét, a hideg, merev, bosszuvágyó Jaquestől bocsánatot kér, sőt kész vagyoni jölétét is áldozatul hozni, hogy a leánya és Georges közötti házassága beleegyezzen. A kiengesztelés Georges rábeszélése folytán teljessé lesz annyira, hogy a két öreg Ranzau egymás karja közt mond áldást gyermekük frigyére. — E kifejlődést a jó öreg kántor-tanító-jegyző Florence készít elő, ki mindkét Ranzau becsülését bírván, mindkettő gyermekeinek szerető barátja tanácsadója. — Ez est sikerrel jelentékenyen előmozdította a kitünő rendezés, s a mellékszereplők abbeli igyekezete, hogy a darab hőseihez méltó kíséretet adjanak, ezek is dícséretesen oldották meg feladatukat, különösen kiemelendő közülük Sándor Mari, ki hogy Natte anyó szerepét komolyan tanulmányozta, folyékony, kellőleg hangsúlyozott előadásával, mozdulataival s álezázásával igazolá. Általában örömet adánk kifejezést azon meggyőződésünknek, hogy hasonlóan sikerült egy-két „jó“ előadás nem tévesztendő el hatását közönségünk minden rétegére s különösen arra, mely szívesen áldoz a műélvezetért.

Csütörtök október 18. „A kintornás család.“ Eredeti népszínmű Tóth Edétől. Tóth Ede műve kiváló helyet foglalnak a magyar színműirodalomban, mindegyiknek meg van a maga jellemző alakja, beese és erkölcsi értéke. A színpadnak mindig kedves darabjai különösen ha a szerepek jó kezekbe jutottak. Gyarmati Gy. (Bimbó L.) és N. Toldy F. (Kötő K.) meglehetősen feltűntették azon párhuzamot, mely két testvér közt vonható akkor, midőn a férfikor felé mind-egyik egyenes ösvényen halad. A többi szereplők voltak: Mátyássy (Fuvó Máté öreg kintornás) jól alakított, Veresné (Fuvó leánya) elég érzéssel játszott (az érzékeny jeleneteket fia a Bandika annyira átérzte, hogy ez érzelmét hallhatólag is nyilvánította) Havassy (Pergő Gerzsony), Vanszély Irma (Juczika Pergő leánya) dalaiból most hiányzott a melegség — Kövessyné (reeski molnárné), Kövessy (molnár inas.) Veres László (Dráva Náci potya fiskális melléknével) stb.

CSARNOK.

Napoleon Lili.

(Életkép.)

Írta: Merényi László.

Vége.

— Nem félek én uram az ördögtől sem, mert katonaviselt ember vagyok! Hanem azt mégsem szeretném ám ha reggelre-kelvé csak a eszímam szarát találják meg láb-szarastul?! De mit ténferég e kölyök, mit lábatlankodik itt s mért nem ül otthon a szurdékban az anyja oldala mellett?! Mégis álnék már, föl is venném, de nem bírom a lovakat megállítani! Hők, Betyár! Hők, Büszke! hóha, hóha hó, — van elég! . . . Ne féljeteek már nő, hisz puska is van itt, vagy mi?!

— Valóban e pillanatban egy tizenegy-tizenkét éves siheder fekete fűrtös gubában kapott fel az utra s a farkas orditást hallva, védelmet keresendő, csaknem lovaím elé veté magát, balra — a hegyladról hat darab farkas üvöltve ereszkedett le s a futásban egymással versenyezve bősziülen rohantak felénk, ketteje a farkasoknak merész szökésekben a koesi elé vágott, — míg másik kettő a nekivadult lovakkal versenyt futva alig néhány ölnyi távolságban az ut mentén szaladt — míg két öreg ordas — az apjuk meg az anyjuk — hátul kullogva, utunkat követte. Nehány percz alatt formaszerint körül voltunk fogva s e válságos perczben magam is a gyeplő után kaptam: megfeszített erőnkkel sikerült aztán a lovakat a járt utból kissé félre terelni s az esengő gyermeket hajfürteinel elkapva kocsimba emelni! A gyermek mentve volt, de gubája — a fekete fűrtös guba nyakáról lesimulva az utfélen maradt s a következő perczben már két farkas osztozkodott rajta.

— Jaj a gubám; megeszi az oesmány féreg, — siránkozott a gyermek.

— Patvar vigye a gubádat, s húzd meg magad a koesi fenekén! rivaltam a gyermekre. — Jancsi tarstó a lovakat, a mennyire lehet; mert lövök, — s ezzel a leg-hatalmas vezérfarkast kizselemelve, kapóra czélba vettem. Egy villanás, és egy dördület: — és a félelmetes vad halálisan találva előtünk a hóban hentergett a hátán s csaknem a lovak lába alá került. A lovak a lövés és a hentergő vadtól megijedve, neki vágtak ágaskodó szökésekkel, megfordultak s vad futásnak eredve, ragadni kezdték a koesit Beje felé.

E nem várt fogadtatásra a vadak is felhagytak tovább támadásukkal — nem lehettek nagyon chések; de azért vonagló társukra rohanna azt néhány percz alatt szanasztét tépték s ugyszólva felfalták.

A lovakat aztán nagy ügygyel-bajjal megfékeztük s utba tereltük; de irányukat egyelőre mégsem tudtuk megváltoztatni, mert vissza Beje felé vágattak.

És míg a lovak megfékezésével szöndtem, a kocsiban kuporgó gyermek síró hangon ismételtgeté:

— Jaj a gubám, jaj a gubám!

E síró hang eleinte bosszantott; de később helyemre visszaülve, hallgatni kezdtem s ügyeltem rá:

— A gubám! Óh istenem a gubám; pedig az r . . . i teens ur adta.

— Hat hogy hívták azt a teens urat kis fiam?

— Már eltemették — Zoltán urnak. Ó ajándékozta nekem halála előtt két évvel.

— Teringettét, a nagyapam gubája volt! — tehát a kedves nagyapó ajándékán osztoztak meg a farkasok: ühm!

— No ne busulj, majd adok én neked a helyett másikat, de addig is, nehogy meglázzál itt ez a vidra-bőr, —

buj bele szaporán! Igy! Hát te kis fiam honnan jössz ily későn?

— Tornallyáról.
— Hát mit kerestél te Tornallyán?
— A patikába voltam; de a doktor bácsi nem volt hon, s arra kellett várnom, — azért késtem meg.
— Hát ki a beteg nálatok?
— A nagyanyám. Az István bácsi meg a Sári néni azt mondták, hogyha azonnal nem szaladok át a doktorhoz meg a patikába hát reggelt sem ér a beteg úgy zilál, úgy zörög a melle szegénynek; az orvos már tudja, hogy mi kell neki — hisz minden héten egyszer. ha arra jár, beszél hozzánk! Ma azonban úgy hat óra felé oly hirtelen rosszul lett az én jó nagyanyám!
— De hát mért küldték téged kis fiam, — mért nem ment el Sári nénéd, vagy István bátyád?

— Hisz öregek már azok; István bátyámat én vezettem az uton, ha a templomba méné; — Sári néni pedig két éve már annak, hogy ágyban fekvő beteg. Azért magamnak kellett mennem; mert senki sincs a háznál férfi csak én.

— Ühm! Derék fiu vagy, de még is hiba volt, hogy egyedül mentél s így megkéstél: mért nem mentél a szomszédba valakit magaddal hinni; hisz lakik Bejelen sok jó ember..

— Van is nekük szomszédunk: hisz a házuk a hol van ni, szérül s egyedül áll ott a falu végén.

— Melyik az a ház?
— Az ott ni, azok közt a sűrű fák közt!

A gyermek beszéde érdekelni kezdett; e ház körül sokat el-eljártam jogászkoromban a szünidők alatt: Anna lakott ott. Aztán oly félve kértem a gyermeket „Hogy hi-
nak mi a neved kis fiam?”

— Böddi Felix.
Hüm, Felix! hisz engem is Felixnek kereszteltek, —

dörmögtem magamban,
— Hát apádat?

— Van is nekem apám! Nem volt nekem apám soha! — más fiuknak az is van — mert engem arra tanított s azt mondá tubus szülém, hogy a Sajó-vize vetett s egy találtak a sás között.

Oly szorongó érzés fogott el a gyermek ezen egyszerű szavaira, úgy fáztam, úgy reszkettem — pedig az iménti tusában még izzadtam is! — nem mertem tőle egy nevet kérdezni t. i. annak a nőnek nevét kinek az életben oly sokat vétettem és a ki esendesen pihen odabent, — a kérdés helyett azonban vizsgálni kezdém a lábaimnál kuczorogva ülő gyermeket: Megnéztem orrát, szemét, kezét, homlokára omló szeg fürteit, szóval azt, a mi kilátszott a vidraborból.

Ugy hasonlított a gyermek az Uzapanyitiakhoz mint egyik tojás a másikhoz, mintha valóban családunkhoz tartozott volna.

— Nem fázol fiacskám?

— Nem én, nékem még melegem is van.

— Tied is az a vikler; de ne kuczorogj ott, jer, állj fel s jöszte ide köpenyögem alá. Hát igazán nincs neked apád, mi? Mert lásd nekem meg ilyen kisfiam nincs mint te, azért ha szófogadó leszesz én téged örökbefogadlak s apád helyett apád leszek fiam!

— Oh Istenem be jó lesz az akkor! ugy-e akkor nem hinak engem így Árva Böddi Felix? Ejnye bácsi ha jó meg-nézem be hasonlít maga egy szép képhez, mely úgy áll anyám ágya fölött! Sokszor ha egyedül van anyám, ha senkisésem látja, leveszi a szegről azt a képet és összeviszta esókolja. Én nem tudom miért teszi, de sokszor rajta kap-tam már! . . . Be jó meleg bundája van bácsinak! Az én gubám is oly jó melegtartó volt, igaz hogy egy kicsit nagy volt, a bokámat is verte, de majd bele nőtem volna, ugy-e bácsi?! De nini, hogy ver a maga szive, szinte hallom a dobogását a mint magához ölel! No de ne olyan nagyon, mert fáj és megfulladhatok.

— Oh fiam! — mondtam s egészen magamhoz szo-
rítottam a beszédes okos fiut a ki már iskolába is jár.

— No mindjárt otthon leszünk. Ugy-e bejön hozzánk a tekintetes ur — melegedni?

— Hát hogy is hívják a te jó anyádat és hogy néz ki: nem egy közepmagas sugár termetű kék szemű kedves asszony, ugy-e van az arczán jobbfelől egy kisdud lenese alaku fekete szeplő?

— Hát ismeri? biz az ép ugy néz ki, s még most is a faluban a szép Böddi Annának hívják, — ugy mint engem árva Böddi Felixnek.

S minek folytassam e történetet tovább s minek mond-
jam el, hogy boldogult nőm ruháit nem osztottam szét atyámfiai közt. De igyunk is már egyet s álljunk fel, mert e történet a vége felé közeledik.

Felálltak és ittak az elbeszélő egészségére, ki mon-
dóját a következőleg folytatta tovább: „Magam pedig tud-
játok-e mi lettem? — liferans, valóságos lökereskedő. Nagy-
bátyám árendásának egyik derék fiával, valami Schwartz
Mózes nevével — zsidó az istenadta, de azért eszes, okos
és becsületes ember! közkeresetre társaságba áltam s lova-
kat liferáltunk. Jó minap, nem ép oly rég adtam el egy
pár félvert Péter herczeg barátomnak s mindketten meg-
elégedtünk az adásvevessel: én nyolczszáz forintot nyertem
ő pedig kapott két tüzes esikót, mert mindjárt a vétel után
igérték rá neki hatszáz forint nyereséget, de nem adta oda.
László báró sem kerül már s ha lát az utczán, nem csap
át a tulsó oldalra, hanem még messziről üdvözlöl:

— Szervusz Lili!

— János grófról nem is beszélék, mert ő még sze-
gényiségemben is kezet adott a mint most nyújtja fé-
lém kezét.

S minek köszönhetem mindezt a mit láttok? szerencsés
vállalataimnak, munkásságomnak és kitünő löismeretemnek,

mert mióta Annámmal összekeltem s fiának nevet adtam,
ujjból tenyerén hordoz a szerencse és jó kedvel dolgozatom
a napilapokba. Holnapból mégis ma lett és lám mégis értek
én valamihez.

Es ha egy uzapanyiti Uzapanyity Felix Napoleon Lili
nem restelt kereskedni és most tárczákat írni, biz mások
se idegenkedjenek ezektől. . . .

Nagyapám sirját is meglátogattam és azt sugá fü-
lembe: „Te Lili, hidd meg, hogy még sem oly bohóság
az élet mint a milyennek te képzelted, mert van annak
komolyabb és nemesebb oldala is!”

S a nagyapó szellemének, főleg mióta Annám egy
síró-nevető kisdudal újból megajándékozott, tökéletes iga-
zat adok. A hun ni, sir is!”

— Brávó, brávó! kiáltották.

— Mi pedig menjünk haza — szólt János gróf, —
s kezet adva eltávoztak a vendégek s köztük jó magam is.

Szerkesztői üzenetek.

Sz. J. Az előbbinek is sorát ejtjük.

D. G. Köszönettel vettük s vesszük.

M. L. Legközelebb válaszolunk.

Z. J. Jónni tog.

G. V. Gyakrabban legyen szerencsénk.

Felelős szerkesztő: **Bodor István.**

Nyilt tér*)

SIRKOSZORUK

babér-, élő- és szárított virágokból.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönség-
gel, hogy mindazok részére, kik minden-
szentek ünnepére, elhunyt szeretteik sir-
jára művésziösen összeállított koszorut
óhajtának kegyeletük jeléül letenni, azt
nálam jutányos áron megrendelhetik.

Rimaszombat, 1883. október 20.

Wikoukal Henrik.

városi műkertész.

*) Ezen rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a Szerk.

Magan-hirdetések.

Férfi ruhatár. GÖMÖRI EDE. Férfi ruhatár.

A nagyérdemű férfiközönségnek.

Az őszi és téli idény közeledtével bátorodom a t. ez. vevőknek legjobb hírnévnek örvendő szabóüzletemet,
melyet brünni, reichenbergi és francia gyapjuszövetekkel dusan felszereltem — „ajánlani.”

Hogy mindén e téreni versenynek elejét vehessem, az árakat tetemesen leszállítottam, — azért a nagyér-
demű férfiközönség érdeke is megkívánja, hogy szükségleteiket most megrendelni sziveskedjenek, melyeknek leggon-
dosabb kiszolgáltatásáról kezeskedem, ugy az anyag jósága mint a ruhadarabok szabását illetőleg.

Magamat kegyes pártfogásukba ajánlva s számos megrendelésért esedezve, vagyok
Rimaszombatban, 1883. szept. 22.

teljes tisztelettel

Gömöri Ede, férfiruha készítő.

(Vidékre mintákkal készséggel szolgálók.)

Van szerencsém az igen tisztelt közönség
szives tudomására hozni, miszerint lakásomat
Rimaszombatba áttevén, a

hasonszenvi (homöopathicus)

gyógykezelésen kívül még a

foggyógyászatot

is fogom gyakorolni. Ez magába foglalja a fog-
és gyökérhuzást, az odvas fogak tömését, fog-
tisztítást és műfogak a legujabb elvek szerinti
betételét.

Vagyontalanokat díjtalanul gyógyítok.

Mély tisztelettel

Rimaszombat, 1883. október 10.

Dr. Véber Ignác,

hasonszenvész és fogorvos.

2—3

Árverési hirdetés.

Az uraji közbirtokossági ital- és husmérési jog 1884.
január 1-sejétől három évre bérbeadó. Árverési határidő
november 1-sejének d. u. 3 órája.

Feltételek alólirotnál megtudhatók.

Csák Károly,

közb. igazgató.

1—2

férfi-szabó üzletemet.

Ennélfogva felhívom mindazok figyelmét, kik jó kelméből, divatszerű
öltözeteket óhajtának jutányos áron, szerencsétlenségük megrendeléseikkel.
— Ugyanott mindenféle **kész férfi- és gyermekruha** is kapható.
Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Rimaszombat, 1883. augusztus 26.

6—*

MAJOROSY RUDOLF, férfiruha készítő.